

A Szerzői Jogi Szakértő Testület szakvéleményei

Ipari tervezőművészeti alkotás jogosulatlan felhasználása

Ügyszám: SZJSZT-29/10.

Megkereső: Nagykanizsai Városi Bíróság

A Megkereső Bíróság által feltett kérdések:

- a) A fényképfelvételek – illetőleg szükség esetén az ülogarnitúrák – megtekintése után nyilatkozzon a szakértő, hogy a Z. J. vádlott által gyártott, Atlantis illetve Florence néven forgalmazott ülogarnitúra a K. T. Kft. által kifejlesztett és gyártott Fatima nevű ülogarnitúra másolásának tekinthető-e?
- b) Műszakilag megvalósult-e a K. T. Kft. szerzői jogának sérelme?

A szakvélemény szempontjából releváns tényállás

A megküldött iratok alapján egyértelműen megállapítható, hogy a sértett K. T. Kft 2001. évtől gyártotta és forgalmazta a Fatima fantázianevű bútorcsaládot. A kirendelő végzés szerint a vádlott 2002 márciusától foglalkozott ugyancsak Nagykanizsán, egyéni vállalkozóként, ülobútor-gyártással. A per tárgyát képező - sarokgarnitúrából, kanapéból és fotelből álló - bútorcsalád gyártását (K. J. tanúvallomása szerint) 2003-ban indította el, és a termék a magyarországi R. bútoráruházakban Atlantis, illetve más bútorboltokban Florence néven került forgalmazásra.

A vádlott az általa gyártott bútort a sértett hozzájárulása nélkül kezdte el gyártani és forgalmazni, s amikor a sértett felszólította ezen eljárás megszüntetésére, ennek nem tett eleget.

Az eljáró tanács szakvéleménye

Ad.1. A Z. J. vádlott által gyártott, Atlantis illetve Florence néven forgalmazott ülogarnitúra a K. T. Kft. által kifejlesztett és gyártott Fatima nevű ülogarnitúra másolásának tekinthető. A sértett és a vádlott által gyártott ülogarnitúrák összehasonlításából egyértelműen megállapítható, hogy szerzői jogi szempontból a vádlott által forgalomba hozott ülogarnitúrák a már korábban forgalomba hozott Fatima ülogarnitúra másolatai.

Kisebbségek a részletes vizsgálatnál megállapíthatók (például: a homloknézeten a bútor alsó vonalának íves kialakítása, és a párna alatti ráncolt elem elmaradt), de mindez nem változtat azon a tényen, hogy a két ülogarnitúra összehasonlítását, méreteit és jellemző formai megoldásait tekintve az összetévesztésig hasonló.

A változtatások okán még felmerül az Szjt. 13. §-a sérelmének lehetősége is: „*A szerző személyhez fűződő jogát sérti művének mindenfajta eltorzítása, megcsonkítása vagy más olyan megváltoztatása vagy megcsorbitása, amely a szerző becsületére vagy hírnevére sérelmes.*”

Tekintettel arra, hogy a Fatima bútorcsalád szerzői jogvédelem alatt álló mű, - ezt állapította meg a 2004. március 11-én kiadott szakértői bírálóbizottsági jegyzőkönyv is, - így a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXVI. törvény (a továbbiakban Szjt.) 16.§-ának szabályai szerint kellett volna a vádlottnak eljárnia: „*(1) A szerzői jogi védelem alapján a szerzőnek kizárólagos joga van a mű egészének vagy valamely azonosítható részének anyagi formában és nem anyagi formában történő bármilyen felhasználására és minden egyes felhasználás engedélyezésére. E törvény eltérő rendelkezése hiányában a felhasználásra engedély felhasználási szerződéssel szerezhető.*”

A vádlott eljárása az Szjt. 16.§ (6) bekezdése szerint minősül: „*Jogosulatlan a felhasználás különösen akkor, ha arra törvény vagy az arra jogosult szerződéssel engedélyt nem ad,*” Esetünkben nemhogy nem adott engedélyt a sértett, hanem kifejezetten tiltakozott a felhasználás ellen.

Ad.2. E kérdés megválaszolásánál az eljáró tanács a „műszakilag” szónak két értelmezési lehetőségét is megállapította, s mindkettőre választ kíván adni.

Az Szjt. X. fejezete szól – többek között – az ipari tervezőművészeti alkotások speciális szabályairól. A 67. §-hoz fűzött kommentár (A szerzői jogi törvény magyarázata, Complex, 2006) a 356. oldalon 1.6. alatt az ipari tervezőművészeti alkotás fogalmát adja meg: „*Az ipari tervezőművészet valamely termék külső megjelenésének esztétikai és műszaki szempontok szerint kialakított terve, modellje, amely alapján ipari gyártástechnológiával állítják elő a termékeket, s áruként (nem műtárgyként) hozzák forgalomba. Ilyenek jellemzően a folyóméterben gyártott textiliák, vagy a formatervezett bútorok.*”

E fogalom-meghatározás alapján a műszaki szempontot úgy értelmezzük, hogy az a termék külső megjelenésének esztétikai elképzelését szolgálja, leírja. Ebben az értelmezésben megvalósult műszakilag a K. T. Kft. szerzői jogának sérelme, hiszen a vádlott jogosulatlanul felhasználta a termék külső megjelenésének esztétikai és műszaki szempontjait is tartalmazó tervét, illetve jogosulatlanul rekonstruálta azt a gyártáshoz.

A „műszakilag” szó jelentheti az ügy ismeretében azt is, hogy a sértett és a vádlott által gyártott bútorok között szerkezeti eltérések észlelhetők, a bútorváz, stb. részben eltérők a másiktól.

Az eljáró tanácsnak azonban az a véleménye, hogy ez az eltérés az ügy szempontjából nem releváns, a két bútor külső, formai azonossága a lényeg, s nem a belső kialakítás műszaki megoldása. Ezeket a szerkezeti eltéréseket valószínűleg az eltérő gyártási feltételek okozták a vádlott által előállított bútoroknál. Hasonlattal élve a különbség a két bútor „építési technológiájában” van. Az építési technológiáról pedig az SzJSzT-03/1986. ezt rögzíti: „*Az egyéni eredeti vonások megnyilvánulhatnak akár az épület, létesítmény külsejében, akár belső képében, illetve az ezekre vonatkozó tervekben is. A szerzői jogi védelem nem terjed ki az építési technológiára,..*”

Ezt a véleményünket támasztja alá az Szjt. 67. § (1) bekezdése is, „*A mű jogosulatlan megváltoztatásának minősül az építészeti alkotás vagy a műszaki létesítmény tervének a*

szerező hozzájárulása nélkül történő olyan megváltoztatása, amely a külső megjelenést vagy a rendeltetésszerű használatot befolyásolja.” Tehát a jogalkotó annak a változtatásnak nem tulajdonít a szerzői jog szempontjából jelentőséget, ami az építészeti alkotás, vagy esetünkben az ipari tervezőművészeti alkotás belső felépítését érinti. Jelentősége a külső, formai azonosságnak van, a vásárlót ez téveszti meg, s okoz joghátrányt a sértettnek.

*Dr. Vékás Gusztáv
a tanács elnöke*

*Dr. Győri Erzsébet
a tanács előadó tagja*

*Pohárnok Mihály
a tanács szavazó tagja*